

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

**Päijät-Hämeen koulutus konserni –kuntayhtymä, Koulutuskeskus Salpaus
Päijät-Hämeen kylät ry**

yhteishanke

KYLÄ VÄLITTÄÄ –VAUHTIIN, hanketunnus xxx

1.10.2008 -30.4.2009

Yhteenveto

Hankkeen tavoitteena oli käynnistää kolmivuotinen ylimaakunnallinen Kylä välittää -hanke, joka pureutuu PARAS-hankeeseen kylien näkökulmasta. Keskeisistä siinä: 1. Kuinka kylien ääni kuuluu tulevaisuudessa? 2. Paras-hanke ja maaseudun palvelut yhdistysten näkökulmasta. Hankkeen tavoitteena oli myös järjestää aktivointitoimenpiteitä maakunta-, kunta- ja kylätasolle.

Hanke toteutettiin Koulutuskeskus Salpauksen ja Päijät-Hämeen kylät ry:n yhteistyöllä. Lisäksi yhteistyöhön osallistuivat toiminnallisesti Leader-toimintaryhmät: Päijänne-Leader ry ja Etpähä ry. Toiminta-alueena oli Leader-ryhmien alueet, lukuun ottamatta Pertunmaata.

Kylä välittää –hankehakemus valmisteltiin ja se tuli vireille Hämeen TE-keskukseen. Siinä yhteistyökumppaneina toimivat Päijät-Hämeen koulutuskeskus –kuntayhtymä / Koulutuskeskus Salpaus sekä yhteistyökumppaneina Päijät-Hämeen kylät ry, Hämeen Kylät ry, Varsinais-Suomen Kylät ry ja Länsi-Uudenmaan Kylät ry. Toiminta-alueena kyseiset neljä maakuntaa.

Hanke järjesti 2 maakunnallista teemaseminaaria: Paikallisesti Paras ja Kyläkulttuuria – paikallisuus vahvistuu. Yhteistyössä kuntien ja toimintaryhmien kanssa järjestettiin 6 tilaisuutta Etpähä ry:n alueella ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueella, yhteensä 7 kunnassa. Kyläsuunnitelmien teon ohjaukselta annettiin viidelle kylälle: 2 Etpähä ry:n alueella eli Nostava ja Ruuhijärvi sekä 3 Päijänne-Leader ry:n alueella eli Urajärvi, Nyystölä ja Kurhila-Hillilä. Neljä kyläsuunnitelmista ehdottiin hyväksyä hankkeen aikana.

Lisäksi 35 kylää ohjattiin, avustettiin tai aktivointiin sekä edistettiin 11 laajempaa yhteistyöasiain kylien kehittämiseksi.

Hankkeen kokonaiskustannukset 36400 ja rahoitus toteutuivat suunnitelman mukaisesti.

LOPPURAPORTTI

4.1 Hankkeen tavoitteet

Hanke toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpiteitä 322 Kylien kunnostus ja kehittäminen sekä 421 Alueiden ja valtioiden välinen yhteistyö. Hanke toteuttaa Päijänne-Leaderin kehittämissuunnitelman painopistealuetta kylätoiminnan ja maakunnan kylien yhteenliittymien toiminnan tukeminen. Tavoitteena on tätä kautta vahvistaa ja uudistaa kylien elinvoimaisuutta sekä vahvistaa paikallista aloitteellisuutta. Hanke toteuttaa Etpähä ry:n kehittämissuunnitelman toimenpiteitä Kylä toimii paikalliskehittäjänä, Yhdistysten yhteistoiminnan kehittäminen ja uuden toimintatapojen luominen sekä Kaupungin ja maaseudun välinen vuorovaikutus.

Kylä välittää –vauhtiin hankkeen tavoitteena on määrittellä toimenpiteitä ja ylimaakunnallinen hankesuunnitelma vastaamaan PARAS-hankkeeseen kylien näkökulmasta. Keskeiset kysymykset kylien ja maaseudun kannalta ovat:

1. Kuinka kylien ääni kuuluu tulevaisuudessa? (ottaen huomioon että nykyiset kuntakeskuksetkin saattavat olla tulevaisuudessa kylä).
2. Paras-hanke ja maaseudun palvelut yhdistysten näkökulmasta

Tavoite 1.

Kylä välittää – kolmivuotisen ylimaakunnallisen hankkeen valmisteleminen ja käynnistäminen Päijät-Hämeessä

Määrälliset tavoitteet:

1. ylimaakunnallinen hankehakemus Kylä välittää –hankkeesta.

Tavoite 2.

Maakunnallisten teemaseminaarien järjestäminen (2 kpl)

Määrälliset tavoitteet: 2 maakunnallisen teemaseminaarin järjestäminen

Tavoite 3.

Kuntatason aktivointitilaisuuksien järjestäminen (8 kpl)

Määrälliset tavoitteet: 4 tilaisuutta Etpähä ry:n toiminta-alueella ja 4 tilaisuutta Päijänne-Leader ry:n alueella.

Tavoite 4.

Kyläsuunnitteluohjauksen tarjoaminen alueen kylille.

Määrälliset tavoitteet: 6 uutta tai päivitettyä taulukkomallista kyläsuunnitelmaa (3 Etpähä ry:n alueelle ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueelle).

Tavoite 5.

Ohjauksen ja neuvonta-avun tarjoaminen kylä- ja asukasyhdistyksille ym. tahoille kylä- ja kansalaistoimintaan liittyvissä asioissa sekä osallistuminen niihin liittyviin seminaareihin, koulutuksiin ja kansalaiskeskusteluun.

Määrälliset tavoitteet: 20 kylän ohjausta joko puhelimesta, sähköpostilla tai kyläkäynninä (10 Etpähä ry:n alueella ja 10 Päijänne-Leader ry:n alueella). 6 yhteistyötä (tapaamista tai muuta toimenpidettä) kyläkehittämistoimenpiteiden edistämiseksi.

4.2 Toteutus

Tavoite 1 ja sen toteuttaminen

Kylä välittää – kolmivuotisen ylimaakunnallisen hankkeen valmisteleminen ja käynnistäminen Päijät-Hämeessä

Ylimaakunnallisen Kylä Välittää –hankkeen hankesuunnitelman sisältöä ja aikataulua tarkennettiin kumppaneiden kanssa. Alkuperäisten kumppaneiden PHKK/ Koulutuskeskus Salpaus, Varsinais-Suomen Kylät ry, Länsi-Uudenmaan Kylät ry ja Päijät-Hämeen kylät ry:n lisäksi yhteistyöhön tuli marraskuussa mukaan Hämeen Kylät ry. Sovittiin hankkeen päähakijasta: Päijät-Hämeen koulutuskeskus –kuntayhtymä ja siellä Koulutuskeskus Salpauksen aikuiskoulutus- ja työelämäpalvelut. Laadittiin hankkeen toteuttamiseksi tarvittavat sopimukset, jotka tarkisti PHKK:n sopimuskoulutuksen kouluttajana toiminut juristi.

Keskustelujen, tilaisuuksien ja yhteistyöpalaverien kautta haettiin tarkennettua tietoa paikallisista tarpeista sekä sitoutettiin alueen toimijoita hankkeen tavoitteisiin ja toimenpiteiden toteuttamiseen. Hankesuunnitelman liitteeksi valmistui tarkennettu suunnitelma Päijät-Hämeen osalle, päivätty 26.1.2009.

Hankkeen tuotoksena syntyi Kylä välittää ylimaakunnallisen hankkeen hankesuunnitelma ja –hankehakemus (päivätty 28.11.2009), joka jätettiin Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskukselle marraskuussa 2009. Hanke järjesti kumppaneiden kanssa TE-keskuksille infotilaisuuden hankkeesta 28.1.2009. Tämän perusteella jätettiin hankehakemuksen täydennys, päivätty 9.2.2009. Hakijasta riippumattomasta syystä (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimenpide 322: Kylien kunnostus ja kehittäminen ja Valtioneuvoston asetuksen välinen epäselvyys koskien alueiden välisten hankkeiden toteuttamisen tukiprosenttia. MMM:n lähettämä muutosesitys epäselvyyden korjaamiseksi on tullut EU-komissioon vireille 13.2.2009) hanke kuitenkin peruutettiin ja jätettiin uudelleen, päiväys 2.3.2009

Yhteistyösopimukset kumppaneiden kanssa allekirjoitettiin marraskuussa 2008 ja ne ovat tulleet voimaan 1.1.2009. Hankkeen peruutuksen ja uudelleen jättämisen yhteydessä sopimukset siirrettiin koskemaan 2.3.2009 päivättyä hanketta.

Määrälliset tavoitteet:

1 ylimaakunnallinen hankehakemus Kylä välittää –hankkeesta.

Tulokset:

Hankehakemus tehtiin kaksi kertaa sekä yksi hankehakemuksen täydennys.

Tavoite 2 ja sen toteuttaminen

Maakunnallisten teemaseminaarien järjestäminen (2 kpl)

Kylä välittää -hankkeen teemoihin liittyen järjestettiin kaksi seminaaria, joiden teemat: lähidemokratia ja kyläkulttuuri paikallisuuden vahvistajana.

19.11.2009 klo 17-20 Paikallisesti Paras – Lähidemokratia ja asukasvaikuttaminen Päijät-Hämeessä, Lahti, Kongressikeskus Fellmanni, ohjelma liitteenä, osallistujia 60.

Seminaari aineisto: esitykset, valokuvia, yhteenveto vilkkaasta keskustelusta sekä vertailutaulukko päijäthämäläisten lähidemokratiamallien vertailu

<http://www.phnet.fi/kylat/nettisivu191108.html>

12.3.2009 klo 18-20 Kyläkulttuuria –paikallisuus vahvistuu, Sysmän Raviokorvessa kyläläisten koululla, osallistujia 28

Aineisto: esitys ja yhteenveto sekä välökuvia

<http://www.phnet.fi/kylat/nettisivu120309.html>

Seminaarien tuloksena alueen tietoisuus lähidemokratiasta ja paikalliskulttuurin merkityksestä maaseudun palveluiden näkökulmasta kasvoivat. Erityisesti

Paikallisesti Paras –seminaari tuntui herättävän tietoisuuden lähidemokratia kehittämisen tärkeydestä. Tästä osoituksena seminaarin saanut runsas palstatila tiedotusvälineissä. Maakuntalehti Etelä-Suomen Sanomat aloitti seminaarin innostamana Juttusarjan lähidemokratiasta.

Alun perin maaliskuun seminaarin teema oli ajateltu olevan maaseudun sopimuksellisuus. Teema vaihdettiin YTR:n sopimuksellisuus teemaryhmän asiantunijoiden suosituksesta. Heidän strategiansa valmistuu loppuvuodesta 2009.

Määrälliset tavoitteet: 2 maakunnallisen teemaseminaarin järjestäminen

Tulokset:

Toteutuivat.

Tavoite 3 ja sen toteuttaminen

Kuntatason aktivointitilaisuuksien järjestäminen (8 kpl)

Asiasta järjestettiin info ja keskustelutilaisuus 14.11.2008 Päijät-Hämeen liitossa kuntien kyläyhteyshenkilöille, missä oli osallistujia 11 kunnasta (yksi kunta puuttui). Tilaisuuksia järjestettiin halukkaiden kuntien kanssa yhteistyössä kyläyhteyshenkilöiden ja Leader-toimintaryhmien kanssa. Tilaisuudet räätälöitiin kunkin kunnan toivomusten mukaisiksi.

Tarkoituksena oli edistää ja aktivoida kuntien, kylien sekä kylätoimijoiden täysimääräistä ja tasapuolista hyötymistä Kylä Välittää –hankkeesta sekä jakaa ajankohtaista tietoa kylätoiminnasta, kylien kehittämisestä ja toimintaryhmien kautta haettavista kehittämistuista. Osa tilaisuuksista kutsuttiin kyläyhdistysten lisäksi myös muita alueella toimivia yhdistyksiä. Hämeenkosken ja Kärkölän tilaisuudet olivat kaikille avoimia kehittämisiltoja, joihin kutsu oli myös paikallislehdessä. Hollolan kuntaan oltiin yhteydessä lähipalvelualueeneuvostojen toiminnan aloittamiseen liittyen.

9.10.2008 **Orimattilan** kyläjohtokuntien yhteistapaaminen

16.10.2008 **Asikkalan** kylät tietopaketin ja nimilistojen luovutus kunnanvaltuuston puheenjohtajalle

8.12.2008 **Heinolan** kylät ry hallitus

7.1.2009 **Kärkölän** kylien yhteistyö - Kylät, lähidemokratia ja yhdistystoiminta, Järvelä (7.12. suunnittelupalaveri, Järvelä + 12.2. ryhmätöiden yhteenveto hankeideaksi)

11.2.2009 **Nastolan** kyläneuvottelukunta

1.4.2009 **Padasjoen** kyläneuvottelukunta

16.4.2009 **Hämeenkoskelainen** yhteistyö (16.3. suunnittelupalaveri Hämeenkoski)

Hämeenkoski 16.4.2009

Määrälliset tavoitteet: 4 tilaisuutta Etpähä ry:n toiminta-alueella ja 4 tilaisuutta Päijänne-Leader ry:n alueella.

Tulokset: 6 tilaisuutta Etpähä ry:n alueella ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueella. Tilaisuuksia 7 kunnassa.

Tavoite 4 ja sen toteuttaminen

Kyläsuunnitteluohjauksen tarjoaminen alueen kylille.

Taulukkomallisen kyläsuunnitelmatyökalun käyttöä valtavirtaistettiin hankkeen toiminta-alueella sekä tarjottiin ohjausapua kyläsuunnitelmien tekoon alueen kylille. Asiaa markkinoitiin Päijät-Hämeen kylät ry:n lokakuun kyläkirjeessä, nettisivuilla ja sähköpostilistalla.

Taulukkomuotoinen kyläsuunnittelumenetelmä luotiin Päijät-Hämeen kyläohjelman koordinaatio 2 –hankkeessa. Taulukkomallisen kyläsuunnittelumenetelmän etuna on se, että se on huomattavasti kevyempi kuin perinteinen kyläsuunnitelma. Taulukkomallinen kyläsuunnittelumenetelmä oli kuvattu netissä ja sitä täydennettiin hankkeessa: Päijät-Hämeen kylät ry:n www-sivuilla osoitteessa: <http://www.phnet.fi/kylat/tyokalupakki.htm>.

Kyläsuunnitteluprosessissa painotettiin kyläsuunnittelun kytkemistä paremmin kuntien ja muiden viranomaisten toimintaan. Projektipäällikkö laitoi etukäteistietoa ja pyyntöä olla yhteydessä kylä koskevissa asioissa kunnan keskeisille virkamiehille sekä muille viranomaisille kyläsuunnitteluilloista. Kaikissa kylissä kunnan puolelta tuli asioita etukäteen kyläiltaan. Kunnan edustaja oli mukana neljässä viidestä kyläsuunnitteluillasta. Hämeen tiepiiristä ilmoitettiin kyläsuunnitteluun yhteyshenkilö sekä kohde kylä koskevia asioita.

Kyläsuunnitteluillat, avoimet Kylän tulevaisuus –tilaisuudet järjestettiin seuraavasti. Lisäksi listaan on koottu ne tilaisuudet joissa kyläasiamies on toiminut vetäjänä tai on ollut mukana antamassa asiantuntija-apua.

15.4. Kurhilan-Hillilän kyläsuunnitteluilta, Asikkala

6.3. Nyystölän kyläsuunnitteluilta (28.1. aloitusilta kylätoimikunnan kanssa, sekä 11.3. kyläsuunnitelman kokoaminen taulukoksi), Padasjoki

19.2. Ruuhijärven kyläsuunnitteluilta, Nastola

21.1. Nostavan kyläsuunnitteluilta, 9.2 Nostavan kyläsuunnitelman vahvistus, kyläkokous, ohjaus kyläasiamiehen sijaisena Tarja Tolonen, Hollola

8.1. Urajärven kyläsuunnitteluilta (11.11. Urajärven kyläyhdistyksen hallitus, kyläsuunnitelman aloitus, 14.1. Urajärven kyläsuunnitelman kokoaminen taulukoksi), Asikkala

Nyystölä

Ruuhijärvi

Nostava

Urajärvi

Lisäksi kyläasiamies on antanut asiantuntija-apua kyläsuunnitteluilloista tiedottamiseen, kommentoinut kyläsuunnittelmataulukkoja luonnosvaiheessa sekä tarvittaessa neuvonut asioiden käynnistämisessä.

Kyläsuunnittelusta ja hankkeen antamasta tuesta lähetettiin kunkin kylän ja kunnan keskeisille henkilöille arviointikysymyksiä sähköpostilla huhtikuun lopussa.

Hartolasta Lepsala-Kumu-Kuivajärvi ilmoittautui syksyllä halukkaaksi tekemään kyläsuunnitelmaa, heillä asia kuitenkin lykkäytyi yhdistyksen rekisteröintiä koskevien epäselvyyksien vuoksi.

Hankkeen loppuvaiheessa viisi kylää on lisäksi tiedustellut kyläsuunnittelun ohjausta. Siinä vaiheessa ei ollut enää resursseja toimia näiden kylien kanssa.

Määrälliset tavoitteet: 6 uutta tai päivitettyä taulukkomallista kyläsuunnitelmaa (3 Etpähä ry:n alueelle ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueelle).

Tulokset: 5 kyläsuunnitelmaa

2 Etpähä ry:n alueella ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueella:

Nostavan kyläsuunnitelma, uusi, hyväksytty 9.2.2009

Urajärven kyläsuunnitelma, päivites, hyväksytty

Ruuhijärven kyläsuunnitelma, päivitys, hyväksytty

Nyystölän kyläsuunnitelma, päivitys, hyväksytty

Kurhila-Hillilän kyläsuunnitelma luonnos valmistuu toukokuussa 2009

Tavoite 5 ja sen toteuttaminen

Ohjauksen ja neuvonta-avun tarjoaminen kylä- ja asukasyhdistyksille ym. tahoille kylä- ja kansalaistoimintaan liittyvissä asioissa sekä osallistuminen niihin liittyviin seminaareihin, koulutuksiin ja kansalaiskeskusteluun.

Hanke tarjosi yleisohjausta ja neuvontaa Päijät-Hämeen maakunnassa toimiville kylä- ja asukasyhdistyksille kylä- ja kansalaistoimintaan liittyvissä asioissa sekä edisti maaseudun kehittämisestä ja kylätoiminnasta käytävää keskustelua ja toimenpiteitä maakunnan alueella. Ohjauksen antamisesta vastasi projektipäällikkö. Tarvittaessa kylätoiminnan asiantuntijuutta annettiin myös muille toimijoille. Hanke myös välitti ajankohtaista tietoa kylien kehittämiseen liittyen.

Projektipäällikkö osallistui osana hanketta keskeisiin kylä- ja kansalaistoimintaa sekä mm. palvelurakennemuutoshankkeisiin liittyviin seminaareihin sekä

koulutus- ja keskustelutilaisuuksiin. Kunta- ja palvelurakennemuutoksen eteneminen Päijät-Hämeessä oli ja on vielä selvitysvaiheessa, eikä mahdollisten muutosten vaikutuksista maaseudun kehittymiseen ja lähidemokratian toteutumiseen ole selkeää tietoa. Hanke aktivoi asukkaita ja kyliä seuraamaan tilannetta ja miettimään kylien vaikutusmahdollisuuksia ja palvelujen tuottamistapoja.

Määrälliset tavoitteet: 20 kylän ohjausta joko puhelimesta, sähköpostilla tai kyläkäynninä (10 Etpähä ry:n alueella ja 10 Päijänne-Leader ry:n alueella).

6 yhteistyötä (tapaamista tai muuta toimenpidettä) kylien kehittämisen edistämiseksi.

Tulokset:

35 Kylän ohjausta, avustamista tai aktivointia, joista suurin osa sähköpostilla, puhelimesta tai tilaisuuksien yhteydessä. Vain yksi kyläkäynti, joka ei ollut kyläsuunnittelua. Liite Tilaisuudet, tapaamiset, kyläohjaus ja yhteistyö. 17 Päijänne-Leaderin ja 18 Etpähän alueella

11 yhteistyötä (tapaamista tai muuta toimenpidettä) kylien kehittämisen edistämiseksi

- Päijät-Hämeen haja-asutuksen vesihuolto + valokuitu: kylänäkökulmaa selvityksen tekoprosessiin ja kylien aktivointia
- YTR:n maaseutuasumisen teemaryhmä ja YM:n kyläkaavahanke: kyläsuunnitelmien ja kaavoituksen suhde
- Lahti Wellbeing Weeks: kylien aktivointi matkailijoiden huomioimiseksi tapahtumien järjestämisessä
- LAMK innovaatiokeskus: Yhteistyö KOTI - -maaseutuasumisen markkinointihanke sekä Kylli ja Kalle -kyläpalvelupäivä toimintatavan valtavirtaistaminen
- TE-keskus + PH kylät: maakunnallinen työllisyyspoliittinen kylähanke osaksi SYTYN verkostohanketta, tukea valmistelun aloittamisessa
- LAMK tekniikanlaitos, tietotekniikka: maakunnallisen kansalaistoimintaportaalien ideasta
- HAMK: Kylät ja ilmastonmuutos - yhteistyö Kylä välittää hankkeeseen liittyen
- Lahti Living Lap: työpajaan osallistuminen paikallisyhteisö- ja toimintanäkökulmaa
- YTR maaseutupoliittisen 5. kokonaisuohjelman kommentointi hämäläisten leader-ryhmien ja maakunnallisten kylät ry:iden kannalta
- Päijät-Hämeen terveysliikuntastrategia - luonnoksesta ja kommentointimahdollisuudesta tietoa kylille ja maakunnallisille yhdistyksille
- *Osallistuva kyläsuunnittelu ja erityisesti sen kytkeminen virallisiin suunnitelmiin, kutsuttuna asiantuntijana Suomesta Walesin ja Irlannin toimintatutkimushankkeessa Participatory community planning, Irlanti - Kylä välittää -esittely englanniksi, omalla ajalla ja kutsujen kustannuksella - Walesista kumppani Kylä välittää –hankkeeseen*

Toteutustapa ja organisaatio

Hanke toteutettiin Päijät-Hämeen koulutus konserni –kuntayhtymän / Koulutuskeskus Salpauksen ja Päijät-Hämeen kylät ry:n yhteishankkeena. Hankkeen päähankijana toimi PHKK / Koulutuskeskus Salpaus, joka vastasi hankkeen maksatuksen

hakemisesta, raportoinnista ja kirjanpidosta. Koulutuskeskus Salpaus palkkasi projektipäälliköksi, kyläasiamieheksi Elina Leppäsen, joka on toiminut Päijät-Hämeen kyläasiamiehenä vuodesta 2002. Hankkeen toimipiste sijaitsi Koulutuskeskus Salpauksen Luonnovara –alan oppilaitoksessa Asikkalassa osoitteessa: Laurellintie 55, 17320 Asikkala. Hänen lähiesimiehenään koulutuskeskus Salpauksessa toimi aikuiskoulutuspäällikkö Risto Salmela. Hanke kuului aikuiskoulutuksen ja työeläpalveluiden vastuualueeseen ja siellä vastuullisena johtajana toimi vuonna 2008 vs. aikuiskoulutusjohtaja Kaarina Laisi ja vuonna 2009 aikuiskoulutusjohtaja Iiris Pakkanen.

Päijät-Hämeen kylät ry hankkeen alahakijana vastasi kansalaisyhteiskunta-toimintaan liittyen projektipäällikön ohjaamisesta, mikä käytännössä tarkoitti yhdistyksen hallitusta ja sen johtoa. Alahakija vastasi myös hankkeen omarahoituksesta tehdyn yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Projektin taloushallinnosta vastasi Päijät-Hämeen Koulutus konsernin liikelaitosten yhteiset hallintopalvelut, johon on keskitetty koko konsernin kirjanpito- ja taloushallinto sekä tietohallintopalvelut. Projektin talousseurannassa ja maksatusten hakemisessa projektia avusti konsernin yhteisistä projektipalveluista Armi Leivonen. Hankeasiakirjojen arkistointi tapahtuu Koulutus konsernin arkistokaavan mukaisesti rahoittajan erityisehdot huomioon ottaen.

Aikataulu 1.10.2008 - 30.4.2009

Kustannukset ja rahoitus

Hanke sai rahoituksen Manner-Suomen Maaseuden kehittämisohjelmasta Leader-ryhmien yliaalueellisena hankkeena. Rahoitus haettiin Päijänne-Leader ry:ltä ja Etpähä ry osallistui rahoitukseen siirtämällä puolet tukiosuusta kehyksestään. Päijät-Hämeen kylät ry vastasi hankkeen yksityisestä rahoituksesta 20 %, joka ei sisältänyt talkoorahoitusta. Hankkeen kokonaiskustannukset 34600 ja rahoitus toteutuivat suunnitelman mukaisesti.

Raportointi, seuranta ja tiedottaminen

Hankkeen aikana toiminnasta raportointi säännöllisesti Päijät-Hämeen kylät ry:n hallitukselle. Hankkeen päättyessä tehtiin loppuraportti.

Hankkeen tiedotettiin kylille pääasiassa Päijät-Hämeen kylät ry:n www-sivuilla, yhdistyksen kyläkirjeessä ja sähköpostilistalla. Tiedotusvälineiden avulla tiedotettiin alueen asukkaille. Lehdistö tiedotteita lähetettiin x kappaletta. Hanke on ollut tiedotusvälineissä erittäin hyvin esillä. Lehtiartikkeleita vähintään xx kappaletta sekä Lahden Radiossa muutaman kerran. Maakuntalehti Etelä-Suomen Sanomat teki toteutti juttusarjan lähidemokratiasta joulukuun-helmikuussa.

Toteutusolelutukset ja riskit

Leader-ryhmät tekivät päätöksensä puoltaa hanketta syksyllä 2008. Salpaus käynnisti hankkeen riskillä eikä hankepäätöstä ehditty saada hankkeen toteutusajan aikana. Yhteistyösopimuksella Päijät-Hämeen kylät ry vastaa riskistä, mikäli tulee kielteinen rahoituspäätös.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeen kumppanit Leader-alueilla olivat *paikalliset Leader-ryhmät: Päijänne-Leader ry ja Eteläisen Päijät-Hämeen maaseudunkehittämisyhdistys Etpähä ry*. Heidän kanssaan tehtiin yhteistyötä kumppanuussopimuksen mukaisesti erityisesti teemaseminaarien ja kuntatason aktivointitilaisuuksien järjestämisessä sekä kyläsuunnitteluohjauksessa. Leader-toimintaryhmien ja Päijät-Hämeen kylät ry:n hallituksille järjestettiin myös yhteistyössä 16.12.2008 pikkujouluseminaari, jossa aiheena oli Kylä välittää –hanke ja sen teemat.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui yhden kerran 27.4.2009. Ohjausryhmän jäsenet:

Hannu Markkanen	Päijät-Hämeen kylät ry, varalla Kristiina Mattila
Jukka-Pekka Jauhiainen	Etpähä ry
Maritta Virtanen	Päijänne-Leader ry
Timo Kukkonen	Hämeen TE-keskus.
Mirja Karila-Reponen	Päijät-Hämeen liitto, varalla Jaana Simola
Risto Salmela	Koulutuskeskus Salpaus, varalla Liisa

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Kylä välittää –hankehakemus valmistui ja on vireillä 3.3.2009 lähtien Hämeen TE-keskuksessa. Hankkeen hakija on Päijät-Hämeen koulutuskeskus –kuntayhtymä, Koulutuskeskus Salpaus ja yhteistyökumppaneina Päijät-Hämeen kylät ry, Hämeen Kylät ry, Varsinais-Suomen Kylät ry ja Länsi-Uudenmaan Kylät ry. Jälkimmäiset kolme maakunnallista kylien yhteenliittymää ovat aloittaneet alahankkeensa toteuttamisen omalla riskillään.

Järjestettiin kaksi maakunnallista teemaseminaaria: Paikallisesti Paras ja Kyläkuulttuuria – paikallisuus vahvistuu.

Järjestettiin yhteistyössä kuntien ja toimintaryhmien kanssa 6 tilaisuutta Etpähä ry:n alueella ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueella. Aktivointitilaisuuksia 7 kunnassa.

Kyläsuunnitelmien teon ohjausta annettiin viidelle kylälle: 2 Etpähä ry:n alueella ja 3 Päijänne-Leader ry:n alueella:

- Nostavan kyläsuunnitelma, uusi, hyväksytty 9.2.2009
- Urajärven kyläsuunnitelma, päivites, hyväksytty
- Ruuhijärven kyläsuunnitelma, päivitys, hyväksytty
- Nyystölän kyläsuunnitelma, päivitys, hyväksytty
- Kurhila-Hillilän kyläsuunnitelma luonnos valmistuu toukokuussa 2009

35 kylää ohjattiin, avustettiin tai aktivointiin, joista työstä tapahtui suurin osa sähköpostilla, puhelimesta tai tilaisuuksien yhteydessä. Näistä oli 17 Päijänne-Leaderin ja 18 Etpähän alueella.

Edistettiin 11 yhteistyöasiaa kylien kehittämiseksi.

Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutuksia on vaikea määritellä heti hankkeen päättyessä.

Hankkeen teemat ovat tuntuneet selvästi kiinnostavan. Lähidemokratian ja kylien vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen, paikallisuus sekä yhdistysten rooli tulevaisuudessa ovat asioita, joita pidetään lähitulevaisuuden keskeisinä haasteina. Hanke on toiminut asiassa herättelijänä, toimenpiteiden vuoro on seuraavaksi.

Kyläsuunnitelmien tekemiseen on selvästi kiinnostuttu. Tästä on osoituksena se, että kyläsuunnitelmien tekoon ilmoittautui nopeasti kuusi kylää ilman suurempia markkinointi toimia sekä se, että hankkeen loppupuolella kiinnostuneita kyliä ilmaantui saman verran lisää. Niin kylät kuin kunnatkin näkevät kyläsuunnitelman merkityksen tulevaisuuden työkaluna. Kyläsuunnitteluprosessissa on jatkossakin vielä kehitettävää, erityisesti sen kytkemisessä kuntien ja viranomaisten suunnitelmiin.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Kylä välittää –hanke tulisi käynnistää jatkamaan tämän aktivointihankkeen tekemää työtä mahdollisimman pikaisesti.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Koulutuskeskus Salpaus

Marita Modenius, rehtori

Päijät-Hämeen kylät ry

Hannu Markkanen, puheenjohtaja

Kristiina Mattila, sihteeri

Ohjausryhmän arvio hankkeen toteutuksesta

Ohjausryhmä on kirjannut pöytäkirjaansa 27.4.2009 kokouksessaan seuraavan arvion:

Ohjausryhmä toteaa hankkeen toteutuneen hankesuunnitelman mukaisesti. Hankeryhmä kiittää hankkeen projektipäällikköä hyvin onnistuneesta hankkeesta. Uuden alueiden välisen hankkeen käynnistämisessä on ollut ongelmia johtuen alueiden välisten hankkeiden toteuttamiseen liittyvästä Euroopan unionin lainsäädännön uudistamisesta sekä koulutus konsernin päätöksestä olla käynnistämättä hanketta omalla riskillä ennen TE -keskuksen lopullisen päätöksen valmistumista. Ohjausryhmä katsoo, että uusi alueiden välinen hanke tulisi käynnistää mahdollisimman nopeasti.

Liitteet

Hankkeen tilaisuudet ja tapaamiset
Lehtileikkeet

Tilaisuudet, tapaamiset, kyläohjaus ja yhteistyö

osallistujat
pääjänne-
leader

etpähä muu YHT

Kylä välittää -vauhtiin 1.10.2008-30.4.2009

29.4.	Päijät-Hämeen kylät ry hallitus, loppuraportti, Lahti				
27.4.	Ohjausryhmä, Asikkala				
25.4.	Maakunnallinen kyläpäivä, Mäkilähtö kesään, Liipola, Lahti				
22.4.	Uusi yhteisöllisyys ja maaseudun kehittäminen, Pertunmaa				
21.4.	Ess kylätoimittaja, Liipola, Lahti				
16.4.	Hämeenkoskelainen yhteistyö, Hämeenkoski		14		14
15.4.	Kurhilan-Hillilän kyläsuunniteluilta, Kurhila	29			29
	Yhteistyöpalaveri, Lamk, inno, KOTI-hanke				
	Kylät ja ilmastomuutos - suunnittelupalaveri, HAMK, Tikkurila				
14.4.	Ylimaakunnallinen hankesuunnittelu				
1.4.	Padasjoen kyläneuvottelukunta, Padasjoki	9			9
30.3.	Päijät-Hämeen kylät ry hallitus, Asikkala				
20.-21.3.	Valtakunn. Kylätoiminnan neuvottelupäivät, Riihimäki				
	Työllisyyspoliittisen kylähankkeen ideointi ja palaveri TE-keskus				
19.3.					
18.3.	Aikuiskoulutuksen kehittämisiltapäivä, Lahti				
16.3.	Hämeenkosken yhteistyöillan suunnittelu, Hämeenkoski				
12.3.	Kyläkulttuuria- paikallisuus vahvistuu, Ravioskorpi, Sysmä	19	3	6	28
	Ikääntyminen maalaiskylässä-keskustelutilaisuus, Verso, Lahti				
11.3.	Nyystölän kyläsuunnitelman kokoaminen				
6.3.	Nyystölän kyläsuunnitteluilta	31			31
5.3.	Asuinmaaseutu-seminaari, Tampere				
	Yhteistyöpalaveri, TYP, hyvinvointiklusteri, Lahikainen,				
27.2.	Asikkala				
26.2.	Päijät-Hämeen kylät ry, hallitus, Asikkala				
19.2.	Ruuhijärven kyläsuunniteluilta, Nastola		14		14
	Aikuiskoulutushenkilöstön perehdyttämistilaisuus, Lahti				
17.2.	Tapahtumajärjestäjien ideointitilaisuus, Lahti Wellbeing Weeks				
13.2.	Kylämarkkinoiden, kylien kesälehdien aloitus ja ideointi, Lahti				
11.2.	Nastolan kyläneuvottelukunta, Nastola		19		19
10.2.	Yhteistyöpalaveri Lamk, tekniikan laitos, tietotekniikka				
	Nostavan kyläsuunnitelman vahvistus, kyläkokous, ohjaus				
9.2.	Tarja Tolonen		17		17
	Valtakunn. Kansalaisyhteiskunnan tutkimus- ja				
5.-6.2.	kehittämispäivät, Jkylä				
3.2.	Päijät-Hämeen kylät ry hallitus, Asikkala				
	Nyystölän kyläsuunnitelman aloitus kylätoimikunnan				
28.1.	kanssa	9			9
28.1.	Kylä välittää -infotilaisuus TE-keskuksille, Hämeenlinna				
22.1.	Sosiaalinen tilinpito kyläohjelmassa, Pylkkänen HY Ruralia				
21.1.	Nostavan kyläsuunniteluilta, Nostava		29		29
20.1.	Ylimaakunnallinen hankesuunnittelu, Mustiala				
14.1.	Suunnittelupalaveri Phkylät, Lahti				
	Yhteistyöpalaveri Lamk, inno				
	Urajärven kyläsuunnitelman kokoaminen				
12.1.	Kärkölän yhteistyöillan ryhmätöiden yhteenveto				
	hankeideaksi				
9.1.	Hankeneuvottelu Päijänne-Leader, Vääksey				
	Hankeneuvottelu TE-keskus, Lahti				
8.1.	Urajärven kyläsuunniteluilta	32			32
	Kärkölän kylien yhteistyö - Kylät, lähidemokratia ja				
7.1.	yhdistystoiminta, Järvelä		25		25

17.12.	Kärkölen kuntatilaisuuden suunnittelu, Kärkölä				
	Aluevaikuttaminen case kylätoiminta ja kylä välittää-hanke,				
16.12.	LAMK sosinomi aikuisopiskelijat, Lahti				
16.12.	Maakunta 2030 -työseminaari, Lahti				
	Pikkujouluseminaari Phkylät, Leader-ryhmät hallitukset: hanke-				
11.12.	esittely, Vääksy				
9.12.	Lahti Living Lap - työpaja, Lahti				
8.12.	Heinolan kylät ry hallitus: hanke-esittely + lähidemokratia /Heinolan Kylät	8			8
	<i>Participatory community planning, Loppuworkshop, Irlanti (omallilla ajalla isäntien kustannuksella)</i>				
3.-5.12.					
1.12.	Leader-toiminnanjohtajat: yhteistyösuunnittelu				
20.11.	Lahden Radio, aamuvieras				
19.11.	Paikallisesti Paras -seminaari, Lahti	18	21	21	60
18.11.	Heikki Hakala, ESS: seminaarin juonto				
14.11.	Esa Halme, PH liitto: Vancouverin ja Iitin esimerkit				
14.11.	Kuntien kyläyhteys henkilöiden tapaaminen, Lahti	5	5	2	12
	Hämeen kylät ry:n syyskokous, Hämeenlinna: Kylä välittää -hanke-esittely				
12.11.					
11.11.	Urajärven kyläyhdistyksen hallitus, kyläsuunnitelman aloitus, Urajärvi	9			9
7.-9.11.	Valtakunnalliset kylätoiminnan neuvottelupäivät, Viking Line				
5.11.	Sopimuskoulutus projekteille, Lahti				
	YTR:n maaseutupoliittisen 5. kokonaisuohjelman Hämeen keskustelutilaisuus + neuvottelu, Lammi: ppyydetty kommenttipuheenvuoro				
31.10.					
30.10.	Hankintakoulutus projekteille, Lahti				
	Hämäläiset toimintaryhmät + kylät ry:t tapaaminen, Tuulos: maas.pol.kokonaisuohjelma Leader- ja kylätoiminnan kannalta.				
29.10.					
27.10.	Päijät-Hämeen kylät ry hallitus, Niinikoski				
22.10.	Lepsala-Kumu-Kuivajärvi, kyläkokous, Hartola: kyläsuunnitelmaprosessin esittely	24			24
	Asikkalan kylät tietopakettien ja nimilistojen luovutus kunnanvaltuuston puheenjohtajalle				
16.10.	Asikkalan kylät tapaaminen kunnan tekninen toimisto, Vääksy				
14.10.	Ylimaakunnallinen hankesuunnittelu, Suomusjärvi				
13.10.					
9.10.	Orimattilan kyläjohtokuntien yhteistapaaminen; Orimattila: Hanke-esittely		15		15
	Pekka Vilska, Maanmittauslaitos: Kyläkaavojen toteuttamismahdollisuudet tilusjärjestelyin				
6.10.2008	YHTEENSÄ	193	162	29	<u>384</u>
KYLÄOHJAUS JA AVUSTAMINEN, AKTIVOINTI - kylä lasketaan vain kerran					
	Asikkala: Urajärvi, Äinä-Vähimaa, Kurhila, Viitaila, Kalkkinen	5			
	Hartola: Lepsala-Kumu-Kuivajärvi	1			
	Orimattila: Luhtikylä, Niinikoski, Tönnö		3		
	Heinola: Lusi, Vierumäki, Marjoniemi, Heinolan kylät ry	7			
	Kärkölen yhdistykset		4		
	Padasjoki: Maakeski, Nyystölä, Vesijako	3			
	Sysmä: Ravioskorpi	1			
	Hollola: Herrala, Miekkiö, Länsi-Hollola, Nostava		4		
	Nastola: Ruuhijärvi, Uusikylä, Keskusta-Rakokivi, Villähde		4		
	Hämeenkosken yhdistykset		3		
	yhteensä	<u>17</u>	<u>18</u>		

MUUTA

Päijät-Hämeen haja-asutuksen vesihuolto + valokuitu:
kylänäkökulmaa selvityksen tekoprosessiin ja kylien aktivointia
YTR:n maaseutuasumisen teemaryhmä ja YM:n
kyläkaavahanke: kyläsuunnitelmien ja kaavoituksen suhde
YTR maaseutupoliittisen 5. kokonaisuohjelman kommentointi
hämäläisten leader-ryhmien ja maakunnallisten kylät ry:iden
kannalta

Lahti Wellbeing Weeks: kylien aktivointi matkailijoiden
huomioimiseksi tapahtumien järjestämisessä

LAMK tekniikanlaitos, tietotekniikka: maakunnallisen
kansalaistoimintaportaalin ideasta

LAMK innovaatiokeskus: Yhteistyö KOTI - -maaseutuasumisen
markkinointihanke sekä Kylli ja Kalle -kyläpalvelupäivä
toimintatavan valtavirtaistaminen

TE-keskus + PH kylät: maakunnallinen työllisyyspoliittinen
kylähanke osaksi SYTYn verkostohanketta, tukea valmistelun
aloittamisessa

HAMK: Kylät ja ilmastonmuutos - yhteistyö Kylä välittää
hankkeeseen liittyen

Lahti Living Lap: työpajaan osallistuminen paikallisyhteisö- ja
toimintanäkökulmaa

Päijät-Hämeen terveystuella strategia - luonnoksesta ja
kommentointimahdollisuudesta tietoa kylille ja maakunnallisille
yhdistyksille

*Osallistuva kyläsuunnittelu ja erityisesti sen kytkeminen
virallisiin suunnitelmiin, kutsuttuna asiantuntijana Suomesta
Walesin ja Irlannin toimintatutkimushankkeessa Participatory
community planning, Irlanti - Kylä välittää -esittely englanniksi,
omalla ajalla ja kutsujien kustannuksella - Walesista kumppani
Kylä välittää -hankkeeseen*